

Pomorhandel – rivalen nordenfor

Nordkalotten med pomorhandelens hovedbyer avmerket.

Ta heller med et godt bilde av lodje og lodjeskipper, som du kan fotografere i en bok jeg har. Fra Tromsø Museum-Settes på samme side.

*Russisk lodjeskipper fra Arkhangelsk.
Illustrasjon fra Ny Ill. Tidende, 1875*

To byer – samme marked

Kappestriden mellom Bergen og Trondheim er et kapittel for seg i norsk handelshistorie. Trondheim var, som Bergen, en gammel handelsby, og som i Bergen var det innvandrere som ble byens ledende handelsfolk. Næringsgrunnlaget var annerledes enn i Bergen. Kopper fra gruvene på Røros i Kvikne og på Ytterøi ble utført via Trondheim. Eksport av trelast og tømmer fra skogsbygdene nord, sør og øst for byen var det andre grunnlaget for økonomien, en type handel bergenserne hadde liten befatning med. Men ett hadde de to byene felles; handel med fisk og sild fra Nord-Norge.

Hvor tynt befolket landsdelen nordpå enn var, var den et interessant marked for importvarer fordi den lokale handelen var lite utbygget. Pomorhandelen mellom Troms/Fin-

mark og Nord-Russland var et tilleggsmarked. Pomorhandelen er et annet fascinerende kapittel i historien om handelen i Norge. Den begynte på 1700-tallet og varte helt frem til 1917–1920 da revolusjonen hadde seiret og Russlands nye makthavere lukket grensene. Russiske skip kom til Norge og brakte med seg rug, trematerialer og never til Finnmark og Troms.

Den viktigste returlasten var fisk, men også kolonialvarer var betydelige i denne byttehandelen. Pomorhandelens historikere har ikke maktet å kvantifisere omfanget av handelen, men antall anløp av russiske skip taler sitt tydelige språk. 11890–1899 var det gjennomsnittlige anløp russiske fartøyer i de nordnorske byene over 500, så sent som i 1913 var det «langt over 300». Vardø var den største «pomorbyen» og det er karakteristisk at J. E.